

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2023. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.4.6>

УДК 657

Т. Є. Кучеренко,

д. е. н., професор кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет садівництва, Умань, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7056-4344>

Л. Ю. Мельник,

д. е. н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет садівництва, Умань, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2498-5556>

Г. Ю. Аніщенко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет садівництва, Умань, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9603-6662>

ОЦІНКА В УМОВАХ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

T. Kucherenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture, Uman, Ukraine

L. Melnyk,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture, Uman, Ukraine

H. Anishchenko,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture, Uman, Ukraine

EVALUATION IN THE TERMS OF VALUE-ORIENTED REPORTING

У статті досліджено значення оцінки як елемента методу бухгалтерського обліку та узагальнено її місце у системі сучасної звітності. Визначено вплив теорій на еволюцію оцінки в обліково-звітному процесі. Доведено, що завдяки ідентифікованій властивості оцінка стає основою для формування інформаційних потоків. Проведено характеристику видів оцінок об'єктів бухгалтерського обліку та проаналізовано порядок їх застосування, враховуючи трансформаційні процеси у системі підготовки звітної інформації. Доведено, що оцінка доходів, витрат, фінансових результатів і власного капіталу безпосередньо пов'язана із оцінкою активів і зобов'язань, що забезпечується саме їх визначенням і визнанням. Як послідовний крок в обліково-звітному процесі оцінка є медіатором між ідентифікацією складових господарських операцій з наступною реєстрацією. Крім того, в сучасних умовах розширюється значення оцінки шляхом використання її як інструментом узагальнення та ідентифікації реального стану справ. Звітність, яка складається на базі справедливої оцінки, найбільш реально узагальнює стратегічні конкурентні переваги компаній, їх соціальну й екологічну відповідальність та рівень корпоративного управління. Обґрунтовано, що поступово відбуваються зміни основ оцінки елементів звітності та практики застосування відповідно до її пріоритетів.

Встановлено, що у потенційних користувачів звітної інформації зростає зацікавленість в даних, які відображають майбутні доходи та їх вплив на структуру капіталу. Саме формування вартості капіталу сучасних компаній потребує розроблення надійного інструментарію для забезпечення його оцінки. Узагальнено, що вартість власного капіталу не оцінюється, а вартісно вимірюється через оцінку активів, зобов'язань, доходи та витрати. Вартісно-орієнтована звітність має акумулювати інформацію щодо потенційної спроможності суб'єкта економіки нарощувати власний капітал і генерувати грошові потоки. У зв'язку з цим узагальнено методичні підходи до формування звіту про фінансовий стан в умовах вартісно-орієнтованої звітності. З метою удосконалення звітності та розбудови її за вартісно-орієнтованим підходом оцінка об'єктів обліку та показники, які базуються на її основі, здатні сформувати базу для створення найбільш повної системи інформаційного забезпечення.

Доведено, що оцінка стає детермінантом стратегії розвитку обліково-звітної системи, ідентифікатором реальних статків і добробуту власників капіталу, найбільш повною мірою охоплює інформаційні потреби усіх груп стейкхолдерів. Вартісні виміри на основі поточної вартості є інструментом ціннісних суджень не лише про фінансово-майновий стан, фінансові результати компанії, а й способом узагальнити майна та бізнесу у світлі нефінансових показників, що відображає реальні потреби інтегрованої звітності.

The article examines the value of assessment as an element of the accounting method and summarizes its place in the system of modern reporting. The influence of theories on the evolution of evaluation in the accounting and reporting process is determined. It is proven that due to the identified property, the assessment becomes the basis for the formation of information flows. The characteristics of the types of valuations of accounting objects were carried out and the order of their application was analyzed, taking into account the transformation processes in the reporting information preparation system. It is proven that the assessment of income, expenses, financial results and equity is directly related to the assessment of assets and liabilities, which is ensured precisely by their definition and recognition. As a sequential step in the accounting and reporting process, the assessment is a mediator between the identification of the components of business operations with subsequent registration. In addition, in modern conditions, the value of assessment is expanded by using it as a tool for generalization and identification of the real state of affairs. Reporting based on a fair assessment most realistically summarizes the strategic competitive advantages of companies, their social and environmental responsibility, and the level of corporate governance. It is substantiated that there are gradual changes in the basis of assessment of reporting elements and application practices in accordance with its priorities.

It has been established that potential users of reporting information are increasingly interested in data that reflect future income and their impact on the capital structure. It is the formation of the capital value of modern companies that requires the development of reliable tools to ensure its assessment. In general, the value of equity is not estimated, but is measured in value through the assessment of assets, liabilities, income and expenses. Value-oriented reporting should

accumulate information on the potential ability of an economic entity to build up its own capital and generate cash flows. In this regard, methodical approaches to the formation of the financial status report in the conditions of value-oriented reporting are summarized. In order to improve reporting and develop it according to a value-oriented approach, the assessment of accounting objects and the indicators based on it can form the basis for creating the most complete information support system.

It has been proven that the assessment becomes a determinant of the strategy of development of the accounting and reporting system, an identifier of the real wealth and well-being of capital owners, and covers the informational needs of all groups of stakeholders to the fullest extent. Value measurements based on current value are a tool for value judgments not only about the financial and property status, financial results of the company, but also a way to summarize property and business in the light of non-financial indicators, which reflects the real needs of integrated reporting.

Ключові слова: *оцінка, оціночні показники, вартісний вимір, історична собівартість, поточна вартість, справедлива вартість, вартісно-орієнтована звітність.*

Keywords: *evaluation, evaluation indicators, value measurement, historical cost, current value, fair value, value-oriented reporting.*

Постановка проблеми. Серед елементів методу бухгалтерського обліку досить важливим є оцінка облікових об'єктів, яка забезпечує вартісний вимір та можливість здійснювати звітні узагальнення. Крім того, оцінка є однією з важливих умов визнання активів, зобов'язань, доходів, витрат за умови встановлення достовірного рівня їх вартісного виміру. Як один із послідовних кроків у технології обліково-звітного процесу оцінка об'єктів обліку є медіатором між ідентифікацією складових господарських операцій та наступною їх реєстрацією, а також методом встановлення вартості активів за окремими господарськими операціями (оцінка при первісному визнанні, надходженні чи вибутті) та відображення активів, зобов'язань, доходів і витрат на дату звітності. Через загальну значимість та універсальність

грошового виміру національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку встановлюються чіткі правила вартісного узагальнення об'єктів обліку та відображення їх у фінансовій звітності. Враховуючи потреби управління, відбувається трансформація оцінки із поступовою зміною пріоритетності видів оцінок: від оцінки, яка ґрунтується на історичному підході, через поточну вартість на користь справедливої вартості. Саме остання не номінально, а найбільш реально відображає стан справ і дозволяє користувачам звітної інформації зробити узагальненні висновки. Оцінка на основі справедливої вартості акумулює вартість капіталу, який формується на основі фінансових показників та під впливом комплексу нефінансових чинників, що визначають його вартість. Метод оцінки об'єктів обліку за справедливою вартістю найбільш реально узагальнює стратегічні конкурентні переваги компаній, їх соціальну й екологічну відповідальність та рівень корпоративного управління. Інтегрована звітність підприємств, яка базується на справедливій оцінці, дозволяє отримати реальні зведення та сприяє ефективному управлінню на макрорівні. Вартісна оцінка стає інструментом антикризового управління та побудови фінансової стратегії, що спрямовано на підвищення інвестиційної привабливості компаній. Різноаспектні погляди на оцінку в системі бухгалтерського обліку дозволяють виокремити теорії оцінки як елемента методу бухгалтерського обліку в контексті концепції фінансових результатів і концепції вартісно-орієнтованої звітності. Використання оцінки повинно відповідати вимогам часу та потребам побудови інтегрованої звітності. Тому дуже важливо встановити фактори впливу на процес оцінювання та з'ясувати наступні перспективи існуючих способів і методів оцінки з врахуванням прогностного характеру звітної інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методичні аспекти оцінки в бухгалтерському обліку, звітності та пошуку шляхів удосконалення висвітлені у працях іноземних та вітчизняних науковців: М. Ван Бред, Д. Стоун, Е. Хендріксен, К. Хитчинг, І. Васильчук, О. Замай, Р. Костирко, О. Сохацька, Г. Островська, О. Фоміна, І. Яремко та ін. Дослідження численних теорій оцінки у системі бухгалтерського обліку

призводить до висновку, що їх поява і функціонування, як правило, визначаються потребами окремих стейкхолдерів, тобто практики використання певних оціночних показників даних бухгалтерського обліку для потреб управління і прийняття рішень на рівні окремих соціальних груп користувачів. Особливого значення набуває теорія оцінки в системі бухгалтерського обліку в умовах інституціонального суспільства, потреби якого в публічній інформації щодо суб'єктів економіки мають задовільнити вимоги суспільства сталого розвитку. Економічні взаємовідносини суб'єктів економіки як між собою, так і суспільством в цілому за умов динамічних змін стали впливати на формування інформаційних потоків в бухгалтерському обліку не лише на рівні внутрішніх господарських зв'язків, але і на зовнішньому рівні щодо впливу на екологію і соціальний розвиток окремих підприємств, районів, територій, країни тощо. В основі цих змін особливого значення набуває оцінка, призначення якої достовірно відображати вказані процеси і явища, що проявляються у ідентифікації і визнанні нових понять і об'єктів бухгалтерського обліку. Саме визнання окремих складових активів і зобов'язань, які по великому рахунку, узагальнюють усі господарські процеси, окремі їх елементи, потребують основу їх оцінки. «Основа оцінки – це певна ідентифікована властивість (наприклад, історична собівартість, справедлива вартість чи вартість виконання) статті, що оцінюється. Застосування основи оцінки до активу чи зобов'язання породжує оцінку цього активу чи зобов'язання та відповідних доходів і витрат» [2].

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні сутності оцінки як елементу методу бухгалтерського обліку, дослідженні взаємозв'язку оцінки у світлі сучасних вимог фінансової і вартісно-орієнтованої звітності; з'ясування пріоритетності способів вартісного виміру об'єктів обліку з огляду на прогностичний характер облікової інформації та трансформації звітності задля досягнення стратегічних цілей компаній.

Виклад основного матеріалу. Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку з практичної точки зору полягає в узагальненні усіх господарських операцій суб'єкта економіки у вартісному виразі. Таким чином, оцінка тут виступає як механічний процес вартісного виміру

відповідних елементів активів і зобов'язань згідно існуючої практики, методики і нормативного регламентування.

У теоретичній площині оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку представлена різними її варіаціями, в залежності від мети, яка поставлена для виконання окремих управлінських рішень, їх аналізу і потенційної спроможності досягнення стратегічних цілей. Е. Хендріксена і М. Ван Бреда відзначають, що вибір концепції оцінки залежить від її цілей та економічних інтересів, що переслідуються різними групами користувачів фінансової звітності, складеної на основі тієї чи іншої вартості [7]. Слід зазначити, що основа оцінки в системі бухгалтерського обліку є значно ширшою в порівнянні із основою оцінки у фінансовій звітності, оскільки має надати релевантну інформацію про потенційні процеси і явища для внутрішніх потреб управлінського менеджменту. Основа оцінки для потреб фінансової звітності спрямована на достовірне відображення фінансового стану і фінансових результатів суб'єкта господарювання відповідно до принципів і правил, встановлених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Сучасна теорія основи оцінки елементів основних форм фінансової звітності базується на різних методиках її практичного застосування, які можна систематизувати за окремими призначеннями:

- оцінка активів і зобов'язань при визнанні;
- оцінка активів і зобов'язань на дату звітності (балансу);
- оцінка вибуття поточних активів;
- чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості;
- оцінка за методом участі в капіталі фінансових інвестицій.

Оцінка доходів, витрат, фінансових результатів і власного капіталу за своїм економічним змістом безпосередньо пов'язана із оцінкою активів і зобов'язань, що забезпечується саме їх визначенням і визнанням.

Основа оцінки окремих елементів бухгалтерського обліку при їх визнанні згідно Концептуальної основи фінансової звітності базується на історичній собівартості (рис. 1).

Рис. 1. Склад і умови оновлення історичної собівартості*

** Складено авторами на основі джерела [2].*

Історична собівартість активу при його придбанні або створенні – це вартість витрат, здійснених при придбанні або створенні активу, що складається з компенсації, сплаченої для придбання чи створення активу, та витрат на операцію. Історична собівартість зобов'язання при його прийнятті або взятті – це вартість компенсації, отриманої за прийняття або взяття зобов'язання, мінус витрати на операцію [2]. У деяких випадках, коли відсутні ринкові умови операції, активи і зобов'язання оцінюються за поточною вартістю, наприклад внески до капіталу, безоплатно отримані активи тощо. Тобто, історична собівартість активу і зобов'язання визначається під час їх визнання як таких і відображенні на рахунках бухгалтерського обліку. На дату балансу активи і зобов'язання за певних умов слід оцінити за поточною вартістю, яка на відміну від історичної собівартості не виводиться з ціни операції або іншої події, що породила

актив чи зобов'язання. Співвідношення оцінок за історичної собівартістю та поточною вартістю наведена на рис. 2.

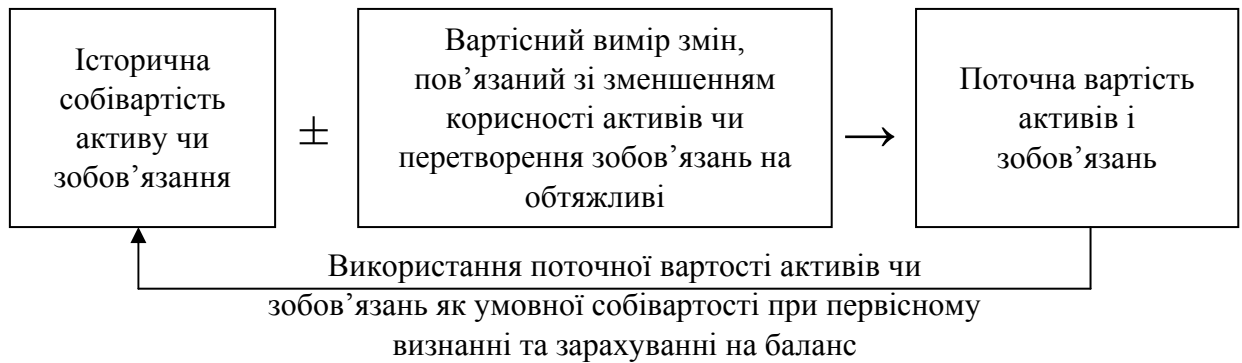

Рис. 2. Співвідношення оцінок активів, капіталу, зобов'язань та історичною собівартістю та поточною вартістю*

** Складено авторами*

Періодична зміна історичної собівартості об'єктів обліку лише наближається до поточної оцінки але не є тотожною. Проте в обліковій практиці виникають окремі ситуації, коли саме за поточною вартістю беруться до уваги активи при їх надходженні / першому зарахуванні на баланс підприємства.

До основ оцінки за поточною вартістю належать справедлива вартість, вартість при використанні для активів і вартість виконання для зобов'язань, поточна собівартість, які характеризують відповідні активи і зобов'язання на дату балансу, тобто у процесі їх використання і утримання (рис. 2).

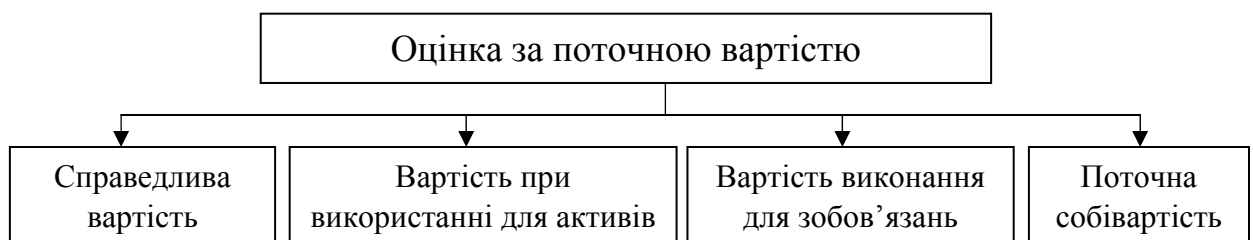

Рис. 3. Складові оцінки за поточною вартістю*

** Складено авторами на основі джерела [2].*

Справедлива оцінка ґрунтується на цінах активного ринку, а у разі відсутності даних – опосередковано з використанням методів оцінки на основі грошових потоків. Концепція оцінки за справедливою вартістю притаманна для необоротних активів, таких як основні засоби, нематеріальні

активи, довгострокові біологічні активи, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість; для поточних активів таких як поточні фінансові інвестиції, поточні біологічні активи. Зобов'язання і дебіторську заборгованість оцінюють за справедливою вартістю в умовах невизначеності.

Вартість при використанні для активів і вартість виконання для зобов'язань ґрунтується на майбутніх грошових потоках, до яких не включаються витрати на операції, здійснені при придбанні активу або прийнятті зобов'язання. Таким чином, оцінка за поточною вартістю має на меті оновлення історичної собівартості активів і зобов'язань у процесі їх використання і утримання суб'єктом економіки.

Узагальнення теоретичних підходів до основи оцінки елементів бухгалтерського обліку свідчить про поступові зміни її практики і пріоритетів як для безпосередніх власників, учасників, так і для потенційних користувачів відповідною публічною інформацією. Впродовж довгого часу домінувала концепція оцінки, яка лежала в основі визначення фінансового результату звітного періоду з використанням ретроспективної (історичної) вартості шляхом порівняння доходу від реалізації з фактичною собівартістю виробленої і реалізованої продукції (робіт, послуг). Використання справедливої вартості для певних груп активів і операцій призвело до виокремлення окремого розділу у складі звіту про фінансові результати (або самостійного звіту) – інший сукупний дохід, який характеризує зміни власного капіталу під впливом проведених переоцінок тощо. Проте ця інформація лише частково задовольняла потенційних користувачів, оскільки мала короткостроковий ефект і не відображала загальні тенденції зміни вартості суб'єкта економіки. Таким чином, набуває значення концепція фінансового стану суб'єкта, його зовнішні зв'язки і склад активів. З часом ця концепція втратила домінуючу роль і визначальною стала концепція майбутніх доходів, їх вплив на структуру капіталу і основний показник – суму власного капіталу як основного джерела приросту вартості капіталу. У взаємозв'язку із концепцією майбутніх доходів набуває теоретичного і практичного значення вартісно-орієнтована звітність. Процес формування

вартості капіталу сучасних компаній потребує розроблення надійного інструментарію для забезпечення його оцінки. При цьому, під поняттям «капітал» розуміється як сума власного капіталу, так і залучений капітал, оскільки як в умовах корпоратизації, так і в умовах одноосібного власника сформований капітал завжди є залученим від власників корпоративних прав (одноосібного власника) і від інших осіб у вигляді зобов'язань. Американські учені Д. Стоун і К. Хитчинг з цього приводу зробили наступне зауваження: „У компанії ніколи не було нічого, що вона змогла б назвати своєю власністю. Вона подібна рабу, який всім, що має, зобов'язаний комусь іншому” [6, С. 33].

Загальна вартість власного капіталу не оцінюється, тому що її формують активи і зобов'язання, оцінка яких відбувається під час їх визнання, утримання і використання (рис. 4).

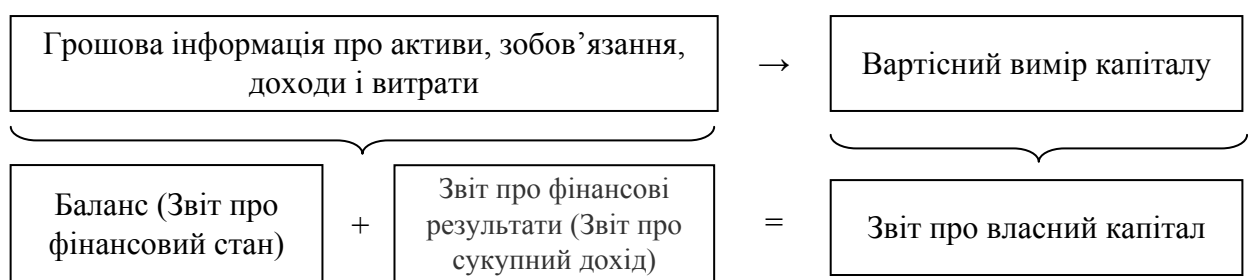

Рис. 4. Основи застосування оцінки для вартісного виміру капіталу*

** Складено авторами.*

Реальний (матеріально-речовий) капітал становить основу активу існуючого балансу і забезпечує інформацією про ліквідність активів, їх участь у відтворенні фізичного капіталу та цільове призначення.

Основною характерною ознакою контрольованих активів є їх здатність до підтримання і нарощування капіталу підприємства, оскільки інформація щодо цільового призначення не забезпечує впевненість користувачів у отриманні економічних вигод у майбутньому від їх використання та утримання. Здатність контрольованих ресурсів приносити економічну вигоду визначається не простим перевищенням доходів над витратами, а досягненням відповідної норми доходності капіталу, що забезпечує виконання зобов'язань за усіма їх видами, включаючи виконання

зобов'язань перед власниками. Таким чином, собівартість капіталу має встановлюватися, виходячи із мінімальної норми його доходності, яка забезпечує виконання прийнятих підприємством зобов'язань. Вартісно-орієнтована звітність має акумулювати інформацію щодо потенційної спроможності суб'єкта економіки нарощувати власний капітал і генерувати грошові потоки (табл. 1).

Таблиця 1. Методичні підходи до формування звіту про фінансовий стан в умовах вартісно-орієнтованої звітності*

Визначальні фактори	Існуючі підходи	Вартісно-орієнтована звітність
Функції звіту про фінансовий стан	Відображення на певну дату активів, власного капіталу і зобов'язань	Відображення на певну дату контрольованих ресурсів і зобов'язань за ними
Характер інформації	Фактологічний	Прогнозний
Обліково-інформативне забезпечення	Дані синтетичних і аналітичних рахунків	Дані синтетичних, аналітичних, забалансових рахунків щодо інших контрольованих ресурсів, які приносять економічні вигоди
Визначення елементів звіту про фінансовий стан	Нормативні акти та чинні НП(С)БО, які регулюють визначення активів, зобов'язань, власного капіталу	Нормативні акти та чинні НП(С)БО, які регулюють визначення активів, зобов'язань, власного капіталу, а також професійні судження бухгалтера щодо доцільності визнання контрольованих ресурсів
Визнання елементів звіту про фінансовий стан	Превалювання юридичної форми	Превалювання економічної сутності
Групування елементів звіту про фінансовий стан у розділи	За ступенем ліквідності активів і зобов'язань	За здатністю підтримувати та нарощувати капітал
Оцінка елементів звіту про фінансовий стан	Домінування історичної вартості активів і зобов'язань	Дисконтована теперішня вартість активів і зобов'язань
Періодичність оприлюднення	Один раз у рік	У системі реального часу

** Розроблено авторами*

Висновки та перспективи подальших досліджень. Види оцінок, порядок їх застосування в обліковій практиці та для формування показників фінансової звітності повинні носити визначений характер, щоб забезпечити ефективне управління вартістю. Саме в умовах трансформації звітності та розбудови її за вартісно-орієнтованим підходом оцінка об'єктів обліку та показники, які базуються на її основі, здатні сформувати базу для створення

найбільш повної системи інформаційного забезпечення. У світлі управління капіталом процес оцінки є не ситуаційним через прив'язку до дати оцінки / господарської події, а системним задля відображення об'єктів обліку в реальному вимірі за показником справедливої вартості. Це більше відповідає стратегічній меті формування довгострокової ринкової вартості. Оцінка стає детермінантом стратегії розвитку обліково-звітної системи, ідентифікатором реальних статків і добробуту власників капіталу, найбільш повною мірою охоплює інформаційні потреби усіх груп стейкхолдерів. Вартісні виміри на основі поточної вартості є інструментом ціннісних суджень не лише про фінансово-майновий стан, фінансові результати компанії, а дозволяють узагальнити оцінку її майна та бізнесу у світлі нефінансових показників, що відображає реальні потреби інтегрованої вартісно-орієнтованої звітності.

Література

1. Васильчук І. Вартісно-орієнтована звітність як інструмент досягнення стратегічних цілей підприємства. *Ринок цінних паперів України*. 2012. № 7. С. 65-72. URL: <http://securities.usmdi.org/PDF/637.pdf> (дата звернення 15.02.2023).
2. Концептуальна основа фінансової звітності: міжнародний стандарт від 01.09.2010. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf (дата звернення 10.01.2023).
3. Казак О. О., Єрешко Ю. О., Гагарін А. О. Оцінювання вартісно-орієнтованих перетворень на телекомунікаційних підприємствах. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7753> (дата звернення: 20.03.2023).
4. Костирко Р. О., Замай О. О. Вартісно-орієнтована звітність як інструмент транспарентності фінансового та управлінського обліку. *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 50–55. DOI: [10.32702/2306-6806.2022.5.50](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.5.50) (дата звернення 10.02.2023).
5. Сохацька О.М., Островська Г.Й. Інтеграція BALANCED SCORECARD в систему управління вартістю організації. Науково-технічний

збірник: Тернопільська академія народного господарства, 2010. №85. С. 120-131. URL: http://eprints.kname.edu.ua/9031/1/120-132_%D0%A1%D0%B0%D1%85%D0%B0%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9E%D0%9C.pdf (дата звернення 20.02.2023).

6. Стоун, Д., Хитчинг, К. Бухгалтерський учет и финансовый анализ Подготовительный курс. [Пер. с англ. Ю.А. Огибиным, Г. Ю. Огибиным при участии Е. А. Плаксенкова]. М.: Сирин, 1998. 302 с.

7. Хендриксен Э.С., Ван Бред М.Ф. Теория бухгалтерского учета. [Пер. с англ. проф. Я.В. Соколова]. М. : Финансы и статистика. 1997. 367 с.

8. Яремко І.Й. Економічний інструментарій вартісно-орієнтованої концепції управління. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2017. № 862. С. 288-296. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2017_862_42 (дата звернення 15.02.2023).

References

1. Vasylchuk, I. (2012), "Value-oriented reporting as a tool for achieving the company's strategic goals", *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy*, [Online], vol. 7, pp. 65-72, available at: <http://securities.usmdi.org/PDF/637.pdf> (Accessed 15 February 2023).

2. IFRS Foundation (2010), "Conceptual basis of financial reporting: international standard", [Online], available at: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf (Accessed 10 January 2023).

3. Kazak, O. Yereshko, J. and Gagarin, A. (2019), "Valuation of cost-oriented transformations on telecommunication enterprises", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7753> (Accessed 20 Mar 2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.12.110](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.110)

4. Kostyrko, R. and Zamai, O. (2022), "Cost-oriented reporting as a tool for transparency of financial and management accounting", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 5, pp. 50–55. DOI: [10.32702/2306-6806.2022.5.50](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.5.50)

5. Sokhatska, O.M. and Ostrovska, H.Y. (2010), "Integration of BALANCED SCORECARD into the organization's cost management system", Scientific and technical collection: Ternopil Academy of National Economy, [Online], vol. 85, pp. 120-131, available at: http://eprints.kname.edu.ua/9031/1/120-132_%D0%A1%D0%B0%D1%85%D0%B0%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9E%D0%9C.pdf (Accessed 20 February 2023).

6. Stoun, D. and Khytchynh, K. (1998), Buhgalters'kij uchet i finansovyj analiz Podgotovitel'nyj kurs [Accounting and financial analysis: a preparatory course], Sirin, Moscow, Russia.

7. Hendriksen E.S. and Van Bred, M.F. (1997), Teorija buhgalterskogo ucheta [Theory of accounting], Finance and statistics, Moscow, Russia.

8. Yaremko, I.Y. (2017), "Economic tools of the value-oriented concept of management", *Bulletin of the National University "Lvivska politekhnika"* (Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development), [Online], vol. 862, pp. 288-296, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2017_862_42 (Accessed 15 February 2023).

Стаття надійшла до редакції 29.03.2023 р.